NEDERLANDSCHE STEMMEN

OVER

GODSDIENST, STAAT-, GESCHIED- EN LETTERKUNDE.

Gelijk er geschreven is: Ik hebbe geloofd, daarom heb ik gesproken, zoo gelooven wij ook, daarom spreken wij ook.
2 Cor. IV: 13.

EEN WOORD OVER DE GESCHIEDENIS VAN DEN DAG.

Gewigtig is de tijding geweest, die in de vorige week ontvangen werd, omtrent den uitſlag van de worsteling der partijen bij de benoeming van eenen Voorzitter van het Engelsche parlement. Dezelve heeft met regt velen verwonderd en de treurige vermoedens omtrent de toekomst van Engeland verſterkt. Groote verwachting hebben wij nimmer van het Ministerie van Peel en Wellington gekoesterd. Het komt ons voor als eene laatſte poging, om nog te behouden wat behouden zoude kunnen worden, maar die niet ondernomen werd in het geloof in Hem die de Overſte der koningen der aarde is, en die alleen uitkomst kan geven, daar waar reeds alles wat beſtaat geſchokt is, en ten val neigt. Met de meeste beſchroomdheid ontwikkelt het nieuwe Ministerie zijne bedoeling, en zoekt allen te overtuigen die nog iets te verliezen hebben, dat het hun belang is zich aan hetzelve aan te ſluiten; en echter, reeds toonde de eerſte ſtemming, dat men zich liever onder de liberalen aan O'Connell en zijne volgelingen aanſluit, dan aan dit Ministerie, hetwelk ten minſten waarborgen oplevert, aan allen die binnenlandſche rust, en het regt des eigendoms wenſchen te handhaven. Met verſnelde ſchreden gaat Engeland het uur zijner bezoeking te gemoet. Valt deze voormuur, wie zal dan de magt der omwenteling ſtremmen? wie zal na Peel en Wellington kunnen wanen, beter dan zij het behoudende systema te kunnen handhaven? Letten wij op de teekenen der tijden, en laat ieder onbevooroordeelde beſlisſen, of ook niet hier eene vrucht te vinden is dier vereeniging tusſchen het Catholicismus en Liberalismus, die zich overal ontwikkelt. —

Ziet hier dan ook het eenige antwoord dat wij wenſchen te geven op het geheele nommer hetwelk de *Catholijke Stemmen* aan de beſtrijding der onze hebben toegewijd. Wij hebben reeds verklaard dat wij niet alles denken op te nemen, dat door hen in het midden gebragt wordt, en dat het ons voornemen niet is om ons blad, hetwelk wij door den zegen Gods tot opbouwing en bevestiging onzer landgenooten in de waarheid die naar de godzaligheid is, wenschten te doen ſtrekken, tot een gedurig ſtrijdperk te maken met menſchen, tegen wie wij den ſtrijd niet begonnen hebben, maar wien wij ook, even als aan anderen, het Evangelie wenſchen te verkondigen. Onze ſtem is zwak, maar die der waarheid is ſterk. Onze ſteun blijft het woord Gods, aan het hart gebragt door dien Geest, die zich niet onbetuigd laat, en die eene eenheid vormt, niet ſchijnbaar naar het uiterlijke, maar innerlijk, door dien band, die de zielen vereenigt, welke in Christus gegrepen zijn.

Op velen zouden wij kunnen antwoorden; maar waartoe zoude dit ſtrekken, nadat eens van beide zijden de ſtellingen ontwikkeld zijn geworden? Mogt het de *Catholijke Stemmen* gegeven worden tot bevordering van wezenlijke godzaligheid onder hunne geloofsgenooten mede te werken, en zij aldus blijken geen deel te hebben met die Catholijken, die in een naburig rijk alle exemplaren van het woord Gods, die zij meester kunnen worden, vernietigen, en aldus voor heilbegeerige zielen de kennis der waarheid ſluiten.

Ons leven is kort, en waarachtig is het dat zonder geloove niemand den Heere behagen kan. Ieder zij echter gewaarſchuwd dat dit geloof niet is eene aanneming van het geen door anderen goedgekeurd of vastgeſteld is, maar dat elk voor zich zelve bewustheid moet hebben, in wien hij gelooft; en dat, volgens het woord des Heeren: *indien wij niet wedergeboren worden uit water en Geest, wij het koninkrijk Gods niet zullen zien.*

TOESTAND DER ZEDEN IN ONS VADERLAND.

Ontzettend is het gezicht, dat de Europesche maatschappij in onze dagen ook van den kant der zedelijkheid oplevert. En hoe kan het anders? Daar zij opgehouden heeft zelfs door uitwendige belijdenis, zelfs in naam een christelijk Statenstelsel te zijn; en het middelpunt dat alle hare bewegingen bestiert of althands bestemt, dat Frankrijk is, bij welks toongevers theorie en praktijk hand aan hand gaan tot verloochening van God en zijn gebod, van Jesus Christus en al wat van Hem afkomstig, of naar Hem genoemd is. Sprekende en luidroepende getuigen hiervan zijn de groote afgoden zelve der eeuw, de drukpers, het toneel, de openbaarheid van Staatsvergaderingen en rechtsplegingen. Alles wat men daar ziet en daarvan hoort, doet aan die ontzachelijke uitspraak over een vroeger ten oordeel gerijpt geslacht gedenken: *God zag de aarde, en ziet zij was verdorven, want al het vleesch had zijnen weg verdorven op der aarde.* (Gen. VI. v. 12.)

Is het in ons vaderland beter daarmede gesteld? Wij hebben in deze bladen meer dan eenmaal onze hoop op eene genadige uit- en afzondering van Nederland midden in den grooten Europeschen afval te kennen gegeven. Doch grootelijks zoude men zich bedriegen, indien men deze verwachting beschouwde als gegrond op eene meerdere *waardigheid* van ons volk, op eenig meerder onder ons aanwezig *zedelijk goed* boven de overige natiën. Als wij steeds eene hope van den meermalen hier gemelden aart voor ons vaderland koesteren, zoo berust die eeniglijk op iets, dat in God is, niet bij ons; op Zijne ongehoudene barmhertigheden, op Zijne getrouwigheden, die Hij aan nageslachten nog vaak bewijst om der Vaderen wil, en op dat woord, dat Hij gezegd heeft: *Zoude mij iets te wonderlijk zijn?* Hij kan *de ongerechtigheid van een land wegnemen op éénen dag.*

Doch des te tederder en dringender is, bij die hope, dan ook de behoefte om het volk, zoo kleinen als grooten, te bepalen bij de grootheid der ongerechtigheid, bij de diepte van het verval. Dit zal, in deze dagen der prediking van 's Heeren lijden, mag men vertrouwen, minder dan immer ongepast kunnen geacht worden. Wij hebben hier, onder de menigte der dingen, tot deze stof te betrekken, bijzonder *den toestand der zeden* voor oogen. Aan de vruchten toch wordt de boom gekend. Wij spraken vroeger over den toestand der Godsdienst. Wat getuigenis geeft daaromtrent, nu nog in meerdere bijzonderheden, de nationale zedelijkheid?

Tot de grooten der wereld wenden wij hier allereerst onzen blik en onze stem. Van hen toch daalt op de mindere standen velerlei invloed. Op hen rust eene dubbele verantwoordelijkheid, voor God en voor de menschen; die van de daad en die van het voorbeeld; op hen, een dubbele verplichting, een dubbele last. Zij willen met rang en goederen en toekomst gewaarborgd zijn tegen het geweld van den omwentelings-geest! En, o dwaasheid, zelfs naar den mensch gesproken! Zij zijn de vurigste ijveraars en drijvers van alle die schrikkelijke middelen van verleiding en verderving, die hij bezigt of bezit. Of was er immer eene eeuw in ons vaderland, waarin ziel- en land-verdervende lichtzinnigheid, woede van verstrooijing en ijdelheid, meer algemeen, meer zichtbaar de overhand had dan thands? Men neme slechts een dagblad in handen! Wat vermenigvuldiging van schouwburgen, en op die schouwburgen van allerlei monsterachtige vertooningen! Want het soort van schouwspelen, waarvan naauwgezet christendom ten allen tijde een afkeer had is geen genoegzame prikkel meer! Geen poëzij of kunst behaagt meer aan die plaatsen. Het moet uitbundige waanzin zijn. Het moet de hel zijn, en wat al in menschelijke harten uit de hel afkomstig, met de hel in verband staat. Het moet zijn eene wellust in afgrijslijkheden, van ontucht en moord, van Godverloochening en ontheiliging. *Vertooningen* moeten wij hebben tot in de huizen, en op de straten; ja zelfs de zalen van rechtspraak over dieven en moordenaren moeten een soort van toneelgenoegen aan de geprikkelde verbeelding opleveren. Te gelijk neemt de drift voor toneel, zang, muzijk, en dans in bedwelmend zingenot van dag tot dag de overhand. Wat ook om ons henen gebeure, wat ons bedreige, wat ziekten de stad ontvolken, wat onweders over Europa zich zamenpakken; men zingt, men danst, men dartelt, luchthartiger dan immer na zoo machtig ondervondene benaauwdheid en uitredding! en het eenmaal Hervormde Nederland viert met Carnavalsvrolijkheden de intrede der weken, aan de prediking van Jesus bloedzweet en kruislijden toegewijd. En is er dan te midden aller uitbundigheden in onze hof- en hoofdsteden, nog tijd van lezen over; zoo bieden Canongette en Vervloet aan de beschaafde wereld, bij lijsten van kolommen lang in de dagbladen, Frankrijks hedendaagsche lettervruchten te koop, om ontucht te drinken als water, Godslastering als hartsterkenden drank, en Hollands vrouwen en dochteren, voor wie deze beestelijkheden openliggen, voor altoos den schaamteblos te verleeren. Wij willen de geheimen der binnenkameren niet verder trachten door te dringen. Maar wie, die zijn gezond verstand gebruiken wil, kan zich ontveinzen hoedanig voor het huisselijke, voor het inwendige leven, de uitwerking dezer openbare en verborgene uitspanningen zijn moet? Wij zouden ons hier geweld moeten aandoen, indien wij u, o grooten en rijken dezer wereld in ons vaderland, die u zelve aan deze dingen schuldig of medeplichtig kent! het woord des Heeren, en het einde van dezen breeden weg niet voor oogen stelden. *Personeel*, zullen deze dingen aan al die zich van dezelve niet tot God in Christus bekeert, bezocht worden met het deel desgenen, die zijn goed ontvangen had in zijn leven (Luc. XVI. v. 25). *Nationaal*, zijn zij het, die in den weg van Gods oordeelen over de volken, den dag des kwaads aanbrengen, krankten, nooden, pestilentiën, verschrikkingen in oorlog of vrede, beroeringen en benaauwdheden, dood en verderf. Opent dan uwe huizen, uwe gebouwen, uwe inrichtingen voor den afgod dezer eeuw! Hij verlangt niets liever dan ze met Fransche bajonetten te komen in bezit nemen. De ondervin-

ding van onzen eigenen leeftijd ſtaat als onwraakbaar getuige dáár.

Maar is het beter geſteld met de mindere ſtanden? Ach! wie wil thands wat praal en lust betreft, tot deze gerekend worden? Kermiswoede en kroegvermaken onder de geringſten des volks wedijveren voorts ſtandvastig met de prachtiger genoegens der meer gegoeden. Het bederf in den ſtand der dienstbaren is algemeen erkend; maar men ſluit de oogen voor de oorzaken. En wat zijn nu de middelen, die men tegen den openbaar voortetenden kanker hier en daar tracht in het werk te ſtellen? Beſchaving, verſpreiding van (oppervlakkige) kennisſen, de boekjes van het *Nut van het Algemeen*, die Jeſus Christus niet erkennen voor den eenigen Rotsſteen des heils, den waarachtigen God en het eeuwige leven? Intusſchen maakt de geest der verſtrooijing van elke gelegenheid, zelfs de gedachtenis der ſtichting van deze maatſchappijen, gebruik, om (niet aan éène hoofdplaats, dat zich begrijpen liet, maar) als het ware dorpsgewijze feest te vieren, en daarbij rijkelijk te offeren aan menſchelijke zelfſof en eigenwaarde, aan de zucht tot ſchittering en tot vermaak. En het Evangelie? de minſte krachtige beweging door hetzelve, naar Gods raad en weg, veroorzaakt, baart bekommernis en ſchrik, alsof de veiligheid van troon en ſtaat daardoor aangerand werd. Het eenige middel tot redding wordt dus verſmaad en verworpen. O! zoo de Heere zelve geene betere voornemens met Nederland had, (en die zal geen menſchelijke macht of wijsheid verijdelen;) wat zoude er van dit ons lieve Vaderland moeten worden!

Gij dan, die niet op menſchen maar op den Heere uwen God en Zaligmaker wenscht te zien (Hij zelve ſchenke ons daartoe genade, die tot alles genoeg is!), merkt op, verbeidt, weest getrouw, wachtende het heil voor kerk en land, gelijk het uwe, van den God uwer hope en uwes levens alléén, en, behoudens de gehoorzaamheid aan Zijn woord, onderdanig zijnde aan *alle menſchelijke ordeninge*, *om des Heeren wille* (1). o! Mochten in deze gewichtige dagen, die wij wederom in dit jaar beleven, onze oogen en onze harten gericht zijn op dat Lam Gods, Jeſus Christus, dat alleen de zonden verzoent en wegneemt. Mochten onze oogen en alle onze gedachten gericht zijn, van op Golgotha, naar die volheerlijke wederkomst op de wolken des hemels, en *door den God des vredes geheel en al daartoe geheiligd, onze geheel oprechte ziel en geest en lichaam onberispelijk bewaard worden in de toekomſte van onzen Heere Jeſus Christus* (2). Hij toch *die ons roept is getrouw, die het ook doen zal.* (3). Hij die gezegd heeft: *wordt dezer wereld niet gelijkvormig* (4), heeft ook voor de zijnen *gebeden, niet dat zij uit de wereld weggenomen zouden worden, maar dat zij bewaard worden van den boozen; van de wereld niet zijnde, gelijk Hij zelve van de wereld niet is* (5).

Doch gedenken wij ook dit woord, dat Hij geſproken heeft aangaande de teekenen der tijden: *Gelijk het geſchied is in de dagen van Lot: zij aten, zij dronken, zij kochten, zij verkochten, zij planteden, zij bouwden; maar op welken dag Lot van Sodom uitging regende het vuur en ſulpher van den hemel, en verdorſte alle; even alzoo zal het zijn in den dag, op welken de Zone des menſchen zal geopenbaard worden.* Luc. XVII. v. 28—30.

(1) 1 Pet. II. v. 13.
(2) 1 Theſ. V. v. 23.
(3) Ald. v. 24.
(4) Rom. XII. v. 2.
(5) Joh. XVII. v. 15, 16.

NADERE TIJDINGEN OMTRENT DE THEOLOGISCHE SCHOOL VAN GENÈVE EN DE VERKONDIGING DES EVANGELIUMS IN FRANKRIJK.

De belangſtelling die vele Christenen in Nederland ſteeds blijven toonen, omtrent hetgeen onder de aanroeping van den Naam des Heeren te Genève tot ſtand heeft mogen gebragt worden, geeft ons de vrijheid, om uit de laatst ontvangene tijdingen, de berichten, door ons in ons Nommer 8 medegedeeld, eenigzins aan te vullen.

Wij meldden reeds, dat de band der liefde en eensgezindheid onder de Beſtuurders der voornoemde ſchool geenen aanſtoot hoegenaamd heeft geleden, en dat het verlies van den Hoogleeraar Hävernick op eene zeer voldoende wijze door de benoeming van den Hoogleeraar Preiswerk, vroeger leeraar te Bazel, vergoed is geworden. Vijfentwintig jonge lieden volgen de lesſen dezer ſchool, en men mag zich verheugen, dat een groot gedeelte derzelve blijken van een levendig Christendom, en van echte bekeering geeft. Aandoenlijk is het deze jongelieden te zien, met ongeduld den afloop hunner ſtudiën afwachtende, ten einde zich aan de dienst des Heeren te kunnen toewijden. Naar den mensch zijn zij zonder vooruitzigten, maar zij zijn bereid om overal te gaan waar de Heere hen zenden zal. Reeds des ochtends ten acht uur vereenigen zij zich, ten einde het woord Gods te lezen, en zich gezamentlijk tot het werk van den dag voor te bereiden, terwijl zij door het doen van huisbezoeken tot verkondiging des Evangelies zich reeds aanvankelijk in hunne gezegende beſtemming oefenen.

Terwijl in Genève zelve, de voortgang des Evangelies nog vele hinderpalen ontmoet, en zelfs de vrienden der Wijsbegeerte het zoo ver gebragt hebben, dat Jean Jacques Rousſeau de eerſte burger dezer Republiek is, aan wien door zijne ſtadgenooten een ſtandbeeld wordt opgerigt, levert het oostelijk gedeelte van Frankrijk eenen akker op, alwaar het den Heer ſchijnt te behagen het goede zaad uit te ſtrooien, en waar zijn zegen eenen rijken oogst ſchijnt te belooven. Deze provinciën en bepaaldelijk de vallei die zich tusſchen Lyon en Chalons ſur Saône uitſtrekt, waren ſedert de ontzettende vervolgingen die de Hervormers aldaar moesten ondergaan, bijna geheel van het Evangelie verſtoken. Thans daarentegen, ten gevolge van de bezoeken der Colporteurs, en der daarop plaats gehad hebbende uitzending van Evangelie-verkondigers, hooren een groot aantal dezer ſteden, als Macon, Sens, Givry en vele andere de Evangelieſtem weêrgalmen, in het midden van bevolkingen, gedeeltelijk in de duisternis des Pausdoms verzonken, of ook weder zoodanig aan een bandeloos ongeloof overge-

geven, dat de bijzonderheden die men daarvan zou kunnen mededeelen, het hart met ſchrik vervullen. Onze vrienden te Genève vermeenen derhalve in dat licht, hetwelk zich begint te verſpreiden in een land dat men geheel beſchouwen kan als zonder godsdienst te zijn, een *teeken des tijds* te mogen ontwaren, dat de Heere daar eene gemeente wil oprigten. Zij gaan voort in de uitbreiding hunner werkzaamheden aldaar, en in de geldelijke opofferingen; en hoewel hunne uitgaven hunne inkomsten telkens overtreffen, zoo weten zij dat hun God rijk is, en dat hij het in de harten zijner kinderen kan leggen, om ook hunne gaven aan dit werk toe te wijden. Ook het zoeken van geſchikte arbeiders voor zulk eenen oogst geſchiedt niet zonder teloorſtellingen, maar zij blijven vooral hunne hoop vestigen op die kweekelingen hunner ſchool, die hun, als het ware, van alle kanten worden toegezonden.

Zeer veel belangſtelling ſchijnt er ook bij de geloovigen in Frankrijk en Genève te heerſchen omtrent den droevigen ſtaat der kolonie van Algiers, alwaar achttienduizend ſoldaten en eenige duizenden kolonisten hun leven ten einde brengen zonder eenige godsdienstige opleiding, en alwaar zoo vele duizend kinderen in de droevigſte onwetendheid opwasſen. Men is ernſtig bezig om eenen leeraar te zoeken, geſchikt om de gewigtige taak, van een dienaar des Evangeliums in die ſtad te zijn, op zich te nemen.

De brief die deze bijzonderheden mededeelt, laat daarop deze opmerking volgen:

»Welke merkwaardige eeuw toch is de onze, waarlijk »onbegrijpelijk voor den mensch die de zaken ſlechts »van hare uiterlijke zijde beſchouwt; maar wat is zij »ernſtig en plegtig, wanneer men haar met het woord »Gods in de hand aanſchouwt! Dat ongeloof, dat alle »ſtanden der Maatſchappij doordringt, die ſtemme des »Satans, die *vrede*, *vrede* roept, terwijl er geen vrede »beſtaat. Die Roomſche kerk, wier aangewezen eindpaal »nadert, maar die in de ſtuiptrekkingen van den dood»ſtrijd nog een oogenblik deszelfs krachten hernemen »moet, om nog gedurende eenigen tijd de zielen te ver»blinden. Van den anderen kant, alle die kinderen »Gods die openbaar worden. Dat woord van God, dat »gedurende achttien jaren onder alle de volkeren der »aarde verbreid wordt. Die belangſtelling in het lot der »Joden, na eenen haat van achttien eeuwen. Die volgers »van Mahomet, die Negers, die Chinezen, die alle reeds »den dageraad van een hoogst gewigtig tijdvak zien aan»breken. Hoe zouden wij ons dan niet in het ſtof moe»ten vernederen, aan de voeten van het kruis van Chris»tus, en den dag des Heeren verkondigen! Want het »ſchijnt mij zeker, dat wij een dier belangrijke tijdperken »naderen, waarin Christus zijne magt en getrouwheid »openbaart. O! mogten wij dan niet terug wijken, »maar het oog op ons eenig kompas gerigt, moedig voort»gaan. Nog eenige jaren, en onze pelgrimreize is afge»loopen, en wij zijn bij Hem, die ons heeft lief gehad."

Ziedaar dan woorden, waarmede wij ons gaarne vereenigen, en die ook ons ter opwekking en aanmoediging ſtrekken. In oogenblikken waarin de kerk van binnen geſchokt wordt, elke uitdrukking vaak in de weegſchaal gelegd wordt, en in Christus vereenigde harten gevaar loopen elkander te miskennen, is het dikwijls troostelijk, wanneer ons de Heer zijne werkingen laat zien over de geheele aarde, wanneer Hij ons vereeniging doet gevoelen met de leden zijner verſpreide kerk in alle gewesten, en wanneer wij met hun de bede mogen ſlaken: *Uw koningrijk kome!* Niets is onverſchillig. Schepping en geſchiedenis zijn in de hand van onzen God. Wanneer de Geest Gods door Jeſaias van de wonderen der toekomst getuigde, bepaalde de ſtroom zijner godſpraken zich niet bij Israël en Juda, maar ook de naburige landen, maar ook Babel en Egypte, ja zelfs het ſchaduwachtig Moorenland zagen hunne beſtemming onthuld. De ſtemme Gods is over het aardrijk, in de beroeringen der volkeren, in de ſchuddingen der natuur, in de duistere verwachting van eene beſlisſende toekomst. Stonden wij in het geloove en de kracht onzes Gods, hoe zouden wij Hem aanbidden in de ontwikkeling zijner oordeelen, en tevens zijner barmhartigheden; hoe zouden wij bidden, dat het Hem mogt behagen ons te gebruiken als werktuigen ter zijner eer, als verkondigers der goede boodſchap, elk naar de plaats waar Hij ons geſteld heeft. De Heere geve uit genade dat wij op de teekenen dezer tijden mogen letten, dat wij zijne hand niet miskennen, ook daar waar alles niet geſchiedt op die wijze die *wij* zouden voorſchrijven of verlangen. Zijn naam is wonderlijk. Er is verſcheidenheid der gaven, maar het is één Geest. Hij vervulle ons hart met liefde voor die nog in de duisternisſe zijn. Zijn naam worde heerlijk over de gantſche aarde.

AUGUSTINUS

OVER DEN DOOD, ALS STRAF OP DE ZONDE.

AUGUSTINUS zegt zeer juist ter gelegenheid van het vermelden der bedreiging Gods op de zonde: *Ten dage als gij van die vrucht eet zult gij den dood ſterven;* »Indien men vraagt, welken dood God den eerſten menſchen gedreigd hebbe, wanneer zij zijn gebod overtreden zouden, en de gehoorzaamheid aan Hem verzaken? of het de dood is der ziele, of des lichaams; of van den geheelen mensch; of die welke de Schrift den tweeden dood noemt? zoo moet daarop geantwoord worden: *Alle.* Want de eerſte dood beſtaat uit twee deelen: het ſterven der ziele en dat des lichaams. De ziel ſterft het geheele zondeleven door, en ſleept aan het einde daarvan ook het lichaam mede. De tweede dood is, als ziel en lichaam beide de geheele eeuwigheid door ſterven. Wanneer God dus in het Paradijs tot den mensch ſprak: *Gij zult den dood ſterven!* zoo wordt daardoor niet alleen dat begin van den eerſten dood, waarin de ziel van God geſcheiden, noch die voleindiging waarbij het lichaam van de ziel geſcheiden wordt, bedoeld; noch het een en het andere zamen als de eerſte dood; maar al wat ſterven heeten kan, tot en met den tweeden dood, na welken geen latere kan gedacht worden." —

TE AMSTERDAM, BIJ G. VAN PEURSEM, IN DE NIEUWE SPIEGELSTRAAT BIJ DE KERKSTRAAT.